

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/32/2018
Identifikačné číslo spisu: 2016200680
Dátum vydania rozhodnutia: 23. februára 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:2016200680.2

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej (sudca spravodajca) a členov senátu JUDr. Jany Martinčekovej a Mgr. Michala Novotného, v právnej veci žalobkyne: W.. F. N., nar. XX. XX. XXXX, bytom Y. XX, XXX XX G., proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom ul. 29. augusta č. 8 a 10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 40286-3/2016-BA zo dňa 20. septembra 2016 v spojení s rozhodnutím Sociálnej poisťovne, pobočka Trnava č. 306-20/2016-TT zo dňa 14. apríla 2016 a rozhodnutia žalovanej č. 54007-2/2016-BA zo dňa 20. septembra 2016 v spojení s rozhodnutím Sociálnej poisťovne, pobočka Trnava č. 306-21/2016 zo dňa 14. apríla 2016, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 44Sa/31/2016-67 zo dňa 7. decembra 2017, t a k t o

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Trnave, č. k. 44Sa/31/2016-67 zo dňa 7. decembra 2017 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě l š i e k o n a n i e .

O d ō v o d n e n i e

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Trnave (ďalej len „správny súd“) rozsudkom č.k. 44Sa/31/2016- 67 zo dňa 7. decembra 2017 (ďalej len „napadnutý rozsudok“), postupom podľa § 191 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zrušil napadnuté rozhodnutie žalovanej č. 40286-3/2016-BA zo dňa 20. 09. 2016, ako aj rozhodnutie prvostupňového orgánu žalovanej č. 306-20/2016-TT zo dňa 14. 04. 2016 a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Súčasne správny súd zrušil rozhodnutie žalovanej č. 54007-2/2016-BA zo dňa 20. 09. 2016 a rozhodnutie prvostupňového orgánu žalovanej č. 306-21/2016-TT zo dňa 14. 04. 2016 a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Žalobkyni priznal právo na úplnú náhradu dôvodne vynaložených trov konania.

2. Správny súd v konaní, ktoré predchádzalo napadnutému rozsudku, preskúmal napadnuté rozhodnutia a postup orgánov žalovanej podľa § 199 a nasl. SSP a po oboznámení sa so spisovou dokumentáciou, dospel k záveru, že podaným žalobám je potrebné v plnom rozsahu vyhovieť.

3. Správny súd sa nestotožnil s dôvodmi rozhodnutí žalovanej, že na konanie a rozhodnutie žalovanej podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) sa nevzťahujú ustanovenia zákona č. 71/1967 Zb. Správny poriadok (ďalej len „správny poriadok“), neznamená to, že na konanie orgánov, ktoré rozhodujú o právach a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy sa nevzťahujú ústavné princípy vlastné právnomu štátu a všeobecné zásady vzťahujúce sa na konanie orgánov verejnej správy v zmysle Rezolúcie (77) 31 Výboru ministrov RE, tak ako na to žalobkyňa poukázala aj v podanom odvolaní. Podľa názoru správneho súdu aj v konaní vo veciach podľa zákona o sociálnom poistení musí byť garantované právo na prerokovanie vecí v prítomnosti účastníka, ako základné právo vyplývajúce z čl. 48 ods. 2 Ústavy

<<https://www.aspi.sk/products/lawText/4/2685963/1/ASPI%253A/460/1992%20Zb.%2523%25C8I48.2>> SR. Správny súd odkázal na Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 83/93 <<https://www.aspi.sk/products/lawText/4/2685963/1/JUD%253A/JUD67017SK>>, ktorý jednoznačne rozhodol, že právo na prerokovanie sa priznáva aj pred orgánom verejnej správy. Z predloženej spisovej dokumentácie mal správny súd za to, že ústavné právo na prerokovanie vecí v jej prítomnosti nemohla žalobkyňa uplatniť, pretože jej príslušný orgán - pobočka žalovanej neoznámila vôbec začatie konania. Vzhľadom na časový odstup medzi skutočnosťami, z ktorých žalovaná vychádzala a vydaním preskúmaných rozhodnutí išlo o absolútne nepredvídateľné začatie konania. Konanie pobočky žalovanej má podľa správneho súdu všetky znaky arbitrárnosti, t. j. konania vedeného bez vedomia účastníka a bez poskytnutia možnosti vyjadriť sa k veci, čo sa napokon prejavilo aj v nedostatočnom zistení skutkového stavu veci a vydaním nepreskúmateľného rozhodnutia. Proti rozhodnutiu vydanému pobočkou žalovanej, ktoré trpí absolútnym nedostatkom dôvodov, nemala účastníčka ani reálnu možnosť podať odvolanie, ktoré by vystihovalo právnu a skutkovú podstatu predmetu konania. Žalovaná mala podľa správneho súdu v odvolacom konaní pokračovať v arbitrárnom spôsobe konania a rozhodnutia s odvolávaním sa na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7 Sžso/20/2010 zo dňa 24. 02. 2011, pričom správny súd dodal, že označené rozhodnutie najvyššieho súdu bolo vydané v skutkovo a právne úplne rozdielnej právnej veci, v ktorej podklady rozhodnutia pochádzali od samotného účastníka konania. Pre argumentáciu žalovanej v prejednávanej veci je odkaz na uvedené rozhodnutie najvyššieho súdu absolútne neprijateľným východiskom pri posudzovaní otázky, či môže byť prvým úkonom voči účastníkovi konania až doručenie rozhodnutia vo veci.

4. Správny súd žalovanej vytýkal nedostatok právnej úvahy, na základe ktorej orgány žalovanej dospeli k záveru, že ide o „sporný prípad“ žalobkyne a na akom základe a prečo sa „spornosť prípadu“ začala riešiť, a to bez účastníka a s časovým odstupom 9- 10 rokov od doby, v ktorej malo vzniknúť a následne zaniknúť povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie. Z rozhodnutí pobočky žalovanej nevyplýva z akých skutkových a právnych skutočností „sporný prípad“ vznikol a čo je jeho podstatou, pričom odvolací orgán považoval rozhodnutie za náležité odôvodnené v súlade s §209 zákona o sociálnom poistení.

5. Podľa názoru správneho súdu, žalovaná okrem porušenia ústavného práva žalobkyne na právnu ochranu v štádiu administratívneho konania podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR porušila aj postupy konania dané ustanovením § 195 a § 196 zákona o sociálnom poistení, najmä tým, že nedala možnosť vyjadriť sa vo veci a nemala možnosť vyjadriť sa ani k zadováženým písomnostiam a uviesť tvrdenia, ktoré môžu byť v jej prospech, pričom žalovaná je povinná aj z úradnej moci objasňovať rovnako a dôkladne všetky rozhodujúce skutočnosti bez ohľadu na to, či svedčia v prospech alebo v neprospech účastníka konania. Uvedeným je podľa správneho súdu daný dôvod zrušenia rozhodnutí žalovanej a pobočky žalovanej z dôvodov podľa § 191 ods. 1 písm. d), e) a g) SSP.

6. Správny súd ďalej skonštatoval, že žalovaná nezisťovala, či žalobkyňa reálne a akou formou poskytovala zdravotnú starostlivosť u iného poskytovateľa, kedy začala vykonávať samostatnú zdravotnícku prax u iného poskytovateľa a prípadne kedy ju ukončila, čo mohla a mala zisťovať predovšetkým z výsluchu samotnej žalobkyne.

7. Podľa názoru správneho súdu na vykonávanie činnosti predpokladanej v § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení v znení účinnom v čase, na ktorý sa vzťahuje rozhodnutie žalovanej, je treba považovať také rozhodnutie s konštitutívnym účinkom, na základe ktorého môže byť určitá činnosť priamo vykonávaná. Licencia L1A taký charakter nemá, pretože sama o sebe nezakladá subjektu okrem oprávnenia aj možnosť vykonávať licencovanú činnosť. Možno ju vykonávať až na základe dohody/zmluvy s iným poskytovateľom a subjekt s licenciou L1A má len oprávnenie uchádzať sa o vykonávanie tejto činnosti u iného poskytovateľa.

8. Záverom správny súd uviedol, že rozhodnutia žalovanej v spojení s rozhodnutiami pobočky žalovanej o vzniku poistenia k 01. 07. 2006 vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, pokiaľ vychádza z právneho názoru, že už samotná existencia licencie L1A je oprávnením predpokladaným v § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení v znení uvedenom v preskúmanom rozhodnutí. Rozhodnutie samotné je však vydané aj na základe nedostatočného zistenia skutkového stavu veci, pokiaľ ide o zisťovanie okolností využívania predmetnej licencie u iného poskytovateľa. Rozhodnutie žalovanej, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie o zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia k 30. 06. 2007 vychádza z rovnakých skutkových zistení, ako rozhodnutie o vzniku poistenia.

9. Pokiaľ sa nepreukázala dôvodnosť rozhodnutia o vzniku poistenia k 01. 07. 2006 podľa názoru správneho súdu bolo potrebné zrušiť aj napadnuté rozhodnutie žalovanej aj vo vzťahu k rozhodnutiu o zániku poistenia k 30. 06. 2007. Dôvodom zrušenia rozhodnutia žalovanej v spojení s rozhodnutím pobočky žalovanej správny súd poznamenal, že došlo k porušeniu § 209 ods. 3 zákona o sociálnom poistení, pretože vo výroku pobočky žalovanej absentuje uvedenie ustanovenia právneho predpisu, podľa ktorého sa rozhodlo o vzniku poistenia a o zániku poistenia a odvolací orgán tento nedostatok neodstránil.

10. Záverom správny súd priznal žalobkyni nárok na náhradu trov konania.

II.

Kasačná sťažnosť žalovanej proti rozsudku správneho súdu

11. Proti tomuto rozsudku v zákonnej lehote podala kasačnú sťažnosť žalovaná (ďalej len „sťažovateľka“). Kasačnú sťažnosť odôvodnila tým, že správny súd nesprávne právne posúdil vec v zmysle § 440 ods. 1 písm. g) SSP a uviedla, že sa nestotožnila s právnym posúdením veci zo strany správneho súdu.

12. Sťažovateľka zastáva naďalej právny názor, že žalobkyni dňa 01. 07. 2006 vzniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie ako samostatne zárobkovo činnéj osobe a dňa 30. 06. 2007 jej povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie ako samostatne zárobkovo činnéj osobe zaniklo. Podľa platnej právnej úpravy § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení účinnej do 31. 12. 2010, status samostatne zárobkovo činnéj osoby nadobudla fyzická osoba, ktorá mala oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu. Ak je fyzická osoba držiteľom oprávnenia na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, stáva sa na účely sociálneho poistenia samostatne zárobkovo činnou osobou priamo zo zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31. 12. 2010, a to bez ohľadu na skutočnosť, či na základe tohto oprávnenia činnosť podľa osobitného predpisu aj vykonáva. V tejto súvislosti sťažovateľka poukázala na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 1Sžo/16/2016 zo dňa 27. júna 2017, v ktorom bolo vyslovené, že „vznik a trvanie povinného poistenia je totiž spojené s existenciou oprávnenia na podnikanie, nie s jeho realizáciou“.

13. Sťažovateľka poukázala v kasačnej sťažnosti aj na ďalšie obdobné prípady, v rámci ktorých príslušné súdy zamietli žaloby a stotožnili sa s právnym názorom sťažovateľky vo vzťahu k licenciám L1A a postaveniu samostatne zárobkovo činných osôb (porovnaj Rozsudok Krajského súdu v Nitre sp. zn. 23Sa/16/2017 26. júna 2017, Rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 25Sa/17/2017 zo dňa 24. augusta 2017, Rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 5Sa/8/2017 a 5Sa/7/2017 zo dňa 18.

októbra 2017, Rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 7Sa/5/2017 zo dňa 28. novembra 2017 a sp. zn. 2Sa/18/2017 zo dňa 8. decembra 2017).

14. V ďalšom sťažovateľka poukázala na právnu úpravu vzniku, resp. zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činných osôb. Taktiež poukázala na absenciu právnej úpravy, ktorá by sťažovateľke ukladala povinnosť skúmať na základe akého výkonu práce dosiahla samostatne zárobkovo činná osoba príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti, ktorý sa odzrkadľuje pri posudzovaní vzniku, resp. zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia. Vzhľadom na uvedené odkazuje sťažovateľka aj na rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 27Sa/3/2017 zo dňa 15. augusta 2017, v rámci ktorého bolo vyslovené, že „zákon č. 461/2003 Z. z. upravuje povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie SZČO ako „jedno poistenie“ a nie niekoľko od seba nezávislých sociálnych poistení“.

15. Sťažovateľka uvádza, že na príjem zo závislej činnosti neprihliada pri rozhodovaní o vzniku, resp. zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby, keďže príjem zo závislej činnosti nie je príjmom, ktorý zakladá samostatne zárobkovo činnnej osobe povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie. Zároveň dodáva, že pri posudzovaní vzniku, resp. zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia vychádza vždy z údajov poskytnutých zo strany Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky (Daňové riaditeľstvo Slovenskej republiky do 31. 12. 2011) a do týchto údajov nie je oprávnená nijakým spôsobom zasahovať. Z uvedeného dôvodu, sa sťažovateľka nemôže stotožniť s právnym názorom správneho súdu vo vzťahu k členeniu príjmov, ako to načrtnol v napadnutom rozsudku správny súd vzhľadom na absenciu úpravy v zákone o sociálnom poistení a zákone č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov.

16. Vo vzťahu k právnemu názoru správneho súdu týkajúceho sa konania vo veci vzniku a zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia bez vedomia účastníčky konania a bez možnosti vyjadriť sa k veci z dôvodu, že sťažovateľka neoznámila žalobkyni začatie konania, sťažovateľka poukazuje na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 7Sžso/20/2010 zo dňa 24. februára 2011, v rámci ktorého bolo vyslovené, že „konanie, ktoré sa začína na podnet organizačnej zložky Sociálnej poisťovne, je začaté odo dňa, keď príslušná organizačná zložka Sociálnej poisťovne urobila voči účastníkovi konania prvý úkon...za prvý úkon je možné považovať aj doručenie rozhodnutia, pokiaľ Sociálna poisťovňa disponovala potrebnými a dostatočnými podkladmi pre rozhodnutie. Sociálna poisťovňa nemá v danej veci podľa zákona č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov ani povinnosť, aby o začatí konania upovedomila všetkých známych účastníkov konania, ako to ukladá zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (Správny poriadok). Taktiež zákon č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov neukladá povinnosť Sociálnej poisťovni pred vydaním rozhodnutia dať možnosť vyjadriť sa účastníkovi konania k jeho podkladu i k spôsobu jeho zistenia, prípadne navrhnúť jeho doplnenie“.

17. Sťažovateľka navrhla kasačnému súdu, aby napadnutý rozsudok správneho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

III.

Vyjadrenie žalobkyne ku kasačnej sťažnosti žalovanej

Žalobkyňa využila svoje právo na základe zaslanej výzvy správneho súdu sa vyjadriť ku kasačnej sťažnosti podaním zo dňa 03. 03. 2018.

18. Vo svojom vyjadrení poukázala na chybnú interpretáciu § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení zo strany sťažovateľky, a to najmä tým, že takýmto uplatňovaním by dochádzalo k dvojitému zdaneniu - čo si má aj sťažovateľka podľa žalobkyne v danom prípade uplatňovať (odvod poistného za pracovnú činnosť vykonávanú pre Chirof s. r. o. ako odborný zástupca na licenciu L1C a za držbu licencie L1A). Vzhľadom na to, že sťažovateľka tvrdí, že nie je dôležité, že žalobkyňa nevykonávala žiadnu činnosť na licenciu L1A a nemala žiaden príjem z podnikania, rozhodne pre ňu je iba to, že licenciu L1A mala stále „aktívnu“ a dosiahla určitý príjem vo všeobecnosti. Žalobkyňa zastáva názor,

že nie je žiaden zákonný nárok na požadovanie dvojitého platenia odvodov (žalobkyniným zamestnávateľom Chirof s. r. o. a aj samotnou žalobkyňou) z jedného príjmu - príjmu zo závislej činnosti podľa § 5 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov. Z uvedených dôvodov podľa názoru žalobkyne dochádza zo strany sťažovateľky k chybnému nerozlišovaniu príjmom žalobkyne za rok 2005.

19. V ďalšom žalobkyňa poukázala na skutočnosti, ktoré viedli k zániku jej postavenia ako samostatne zárobkovo činné osoby s poukazom na absenciu príjmu z podnikania v období od 01. 04. 2005. Taktiež poukazuje, že len samotná existencia licencie L1A, z ktorej žalobkyni neplynuli potrebné príjmy z podnikania, nemôže privodiť ďalšie „trvanie povinného poistenia od 1. 4. 2005, lebo od tohto dňa žalobkyňa už nespĺňala kvalifikačné parametre SZČO v zmysle zákona a nepoberala ten druh príjmu, ktorý zákon vyžaduje pre vznik, resp. trvanie povinného poistenia podľa § 21 ods. 1 zákona“.

20. Žalobkyňa rovnako poukázala na rozhodovaciu prax súdov, najmä na rozhodnutia Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 18Sa/1/2017, Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 2Sa/4/2017 a Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 23Sa/63/2017, v ktorých bolo vyslovené, že „u SZČO je síce vznik a trvanie povinného sociálneho poistenia viazané na dosiahnutie požadovaného zdaniteľného príjmu, ale jeho poberanie je však podmienené príslušným povolením na výkon podnikania alebo inej samostatne zárobkovej činnosti. Práve uvedená previazanosť povolenia na výkon podnikania, na základe ktorého reálne dosahuje zdaniteľný príjem, zakladá u SZČO povinné sociálne poistenie“.

21. Vo vzťahu k zániku povinného poistenia, žalobkyňa dodáva, že „v prípade zániku poistenia podľa § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení dochádza len v prípade, ak u poistenca trvá status SZČO počas celého rozhodného obdobia, čo ale nie je jej prípadom, vzhľadom na to, že v čase od 01. 04. 2015 už nebola SZČO“. Žalobkyňa zastáva názor, že licencia L1A je dokladom o odbornej spôsobilosti na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolání lekár, a nie je povolením, na základe ktorého je možné automaticky, bez ďalších potrebných povolení a registrácií vykonávať zdravotnú prax a dosahovať zdaniteľný príjem z podnikania. Licencia L1A neobsahuje údaje, s ktorými legislatíva spája povolenie na výkon samostatnej zárobkovej činnosti (napr. obchodné meno, identifikačné číslo, miesto podnikania a pod.). Taktiež poukazuje, že okrem iného by musela disponovať stabilným sídlom pre poskytovanie zdravotnej starostlivosti, prideleným kódom poskytovateľa zdravotnej starostlivosti prideleným Úradom pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou a povolením na prevádzkovanie vlastného zdravotníckeho zariadenia viazaného na doklad o vlastníctve, resp. nájme priestorov, v ktorých sa bude zdravotná starostlivosť poskytovať od príslušnej obce.

22. Podľa tvrdenia žalobkyne, sťažovateľka spojila príjem z jednej licencie (L1C) s držbou inej licencie (L1A) a takýmto spôsobom predpísala povinné poistné, pričom dosiahnutý príjem, z ktorého mala vychádzať sťažovateľka, bol len z licencie (L1C).

23. Záverom žalobkyňa navrhla, aby kasačný súd vydal rozsudok, ktorým kasačnú sťažnosť zamietne.

IV.

Konanie pred kasačným súdom

24. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) bol formálne zriadený ústavným zákonom č. 422/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava SR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov dňa 1. januára 2021 a na základe zákona č. 423/2020 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s reformou súdnictva.

25. Podľa § 101e ods. 1 a 2 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z. z., najvyšší správny súd začne činnosť 1. augusta 2021. Výkon súdnictva prechádza od 1. augusta 2021 z najvyššieho súdu na najvyšší správny súd vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. augusta 2021 daná právomoc najvyššieho správneho súdu.

26. Najvyšší správny súd ako súd kasačný (§ 11 písm. h) v spojení s § 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, kasačnú sťažnosť prejednal v rozsahu námietok žalovanej bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky www.nssud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s § 137 ods. 4 SSP) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť sťažovateľky je dôvodná.

27. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Trnave, č. k. 44Sa/31/2016 - 67 zo dňa 7. decembra 2017, ktorým správny súd podľa § 191 SSP zrušil napadnuté rozhodnutie žalovanej č. 40286-3/2016-BA zo dňa 20. 09. 2016, ako aj rozhodnutie prvostupňového orgánu žalovanej č. 306-20/2016-TT zo dňa 14. 04. 2016 a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Súčasne správny súd zrušil aj rozhodnutie žalovanej č. 54007-2/2016-BA zo dňa 20. 09. 2016 a rozhodnutie prvostupňového orgánu žalovanej č. 306-21/2016-TT zo dňa 14. 04. 2016 a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

28. Predmetom preskúmovacieho súdneho konania v danej veci bolo rozhodnutie žalovanej - Sociálna poisťovňa, ústredie č. 40286-3/2016-BA zo dňa 20. 09. 2016, ktorým žalovaná podľa § 218 ods. 2 zákona o sociálnom poistení zamietla odvolanie žalobkyne a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Trnava č. 306-20/2016-TT zo dňa 14. 04. 2016. Sociálna poisťovňa, pobočka Trnava ako prvostupňový orgán rozhodnutím zo dňa 14. 04. 2016 podľa § 178 ods. 1 písm. a) prvý bod zákona o sociálnom poistení rozhodla tak, že žalobkyni ako samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 01. 07. 2006. Uznesením správneho súdu č. k. 44Sa/31/2016-60 zo dňa 27. októbra 2017 došlo k spojeniu veci na spoločné konanie vedené na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 44Sa/31/2016 a sp. zn. 44Sa/32/2016. Z uvedeného dôvodu boli predmetom preskúmovacieho súdneho konania aj rozhodnutia žalovanej - Sociálna poisťovňa, ústredie č. 54007-2/2016-BA zo dňa 20. 09. 2016, ktorým žalovaná podľa § 218 ods. 2 zákona o sociálnom poistení zamietla odvolanie žalobkyne a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Trnava č. 306-21/2016-TT zo dňa 14. 04. 2016. Sociálna poisťovňa, pobočka Trnava ako prvostupňový orgán rozhodnutím zo dňa 14. 04. 2016 podľa § 178 ods. 1 písm. a) prvý bod zákona o sociálnom poistení a § 210 ods. 1 zákona o sociálnom poistení rozhodla tak, že žalobkyni ako samostatne zárobkovo činnnej osobe zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. 06. 2007.

29. Kasačný súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (§ 199 a nasl. SSP) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v sociálnych veciach správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ak žalobca je fyzickou osobou, ktorou namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. Správny súd v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy teda preskúmava, či orgán štátnej správy konal a rozhodol v súlade so zákonom, či v správnom konaní postupoval v súčinnosti s účastníkom konania, či sa vysporiadal s jeho námietkami a či na základe skutkových zistení a na základe logického a rozumného uváženia ustálil správne svoj právny záver.

30. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovaného správneho orgánu, z ktorých dôvodov ich ďalej neopakuje a na ne len poukazuje.

V.

Právne posúdenie kasačným súdom

31. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

32. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

33. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

34. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivec musí konať tak, ako určuje právny poriadok. Z citovanej právnej úpravy ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 Ústavy SR) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie.

35. Vychádzajúc zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisu správneho súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovanej a právnej úpravy zákona o sociálnom poistení, kasačný súd zistil, že medzi účastníkmi ostalo predovšetkým sporné, či žalobkyni ako samostatne zárobkovo činné osobe vzniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 01. júla 2006 a zaniklo 30. 06. 2007. Kasačný súd túto spornú otázku považoval za zásadnú, a preto predovšetkým na ňu zameral svoju pozornosť.

36. Kasačný súd v procese súdneho prieskumu zákonnosti napadnutých rozhodnutí žalovaného správneho orgánu postupom v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, v súlade s právnou úpravou zákona o sociálnom poistení, dospel k inému právnenému záveru ako správny súd, a to z nasledovných dôvodov.

37. Otázkou postavenia (statusu) lekára ako samostatne zárobkovo činné osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení z dôvodu, že bol držiteľom licencie L1A sa zaoberal a dal na ňu odpoveď najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 1Vs/3/2019 zo dňa

24. novembra 2020. Ústavná sťažnosť proti uvedenému rozsudku najvyššieho súdu bola odmietnutá Ústavným súdom Slovenskej republiky uznesením č. k. IV. ÚS 610/2021-22 zo dňa 30. 11. 2021.

38. Najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 1Vs/3/2019 zo dňa 24. novembra 2020 k otázke statusu samostatne zárobkovo činné osoby na základe oprávnenia na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení v znení platnom

do 31. 12. 2010 citujúc § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení v znení platnom

do 31. 12. 2010, § 3 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z., § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004

Z. z., § 4 zákona č. 578/2004 Z. z., § 10 ods. 1 a 2 zákona č. 578/2004 Z. z., § 68 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z., konštatoval: „Zákonodarca už v ustanovení § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z. rozlišuje u lekárov medzi výkonom zdravotníckeho povolania na základe povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia alebo povolenia vydaného podľa osobitného predpisu [písm. b)] a na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe [písm. c)].

Jednou z podmienok na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie) právnickej osobe, napr. spoločnosti s ručením obmedzeným [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] je, že právnická osoba má určeného odborného zástupcu s licenciou na výkon činnosti odborného zástupcu [§ 68 ods. 1 písm. c)], teda s tzv. licenciou L1C.

Jednou z podmienok na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie) fyzickej osobe [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] je licencia L1B, t. j. licencia na výkon zdravotníckeho povolania [§ 68 ods. 1 písm. b)].

Pojem „povolenie“, uvedený v § 4 písm. a) bod 1. a § 11 zákona č. 578/2004 Z. z. je potrebné vykladať v kontexte s ustanovením § 3 ods. 4 písm. b) tohto zákona, teda tak, že pod povolením sa rozumie povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (ambulantnej zdravotnej starostlivosti, ústavnej zdravotnej starostlivosti).

Povolenie príslušný orgán vydá fyzickej osobe, ak má licenciou na výkon zdravotníckeho povolania, tzv. licenciou L1B [§ 12 ods. 2 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] a právnickej osobe, ak má určeného odborného zástupcu s licenciou na výkon činnosti odborného zástupcu v tom povolaní, v ktorom má poskytovateľ prevažne poskytovať zdravotnú starostlivosť - tzv. licenciou L1C [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.].

Licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, vydaná podľa § 68 ods. 1 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z. (ďalej aj „licencia L1A“) nie je podmienkou na vydanie povolenia podľa § 12 zákona č. 578/2004 Z. z. Ide o licenciou, ktorá nie je žiadnym spôsobom viazaná na povinnosť držby licencie L1B alebo L1C, súčasne však držba licencie L1A nevylučuje, aby lekár bol držiteľom aj licencií L1B a L1C.“

39. Vo vzťahu k otázke týkajúcej sa skutočnosti, či licencia L1A vydaná lekárovi na výkon samostatnej zdravotníckej praxe podľa § 10 ods. 2 zákona č. 578/2004 Z. z. možno považovať za oprávnenie na výkon činnosti predpokladanej v § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31. 12. 2010, najvyšší súd ustálil, že „pod pojmom oprávnenie na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31. 12. 2010 je potrebné rozumieť povolenie, súhlas s vykonávaním určitej činnosti, ktoré vydáva Slovenská lekárska komora po tom, čo zistí, že lekár spĺňa odborné a iné zákonom ustanovené predpoklady na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe. Po splnení zákonných podmienok je iba na vôli držiteľa oprávnenia, akým spôsobom a kde bude výkon činnosti realizovať, pričom zo strany verejnej moci u držiteľa licencie L1A žiadny ďalší úkon (napr. povolenie vykonávať činnosť u konkrétneho poskytovateľa, registrácia a pod.) nie je potrebný. V prípade držiteľov licencií L1A je naplnená formálna aj materiálna stránka oprávnenia na výkon činnosti, pretože neexistuje žiadna vonkajšia prekážka nezávislá od vôle držiteľa licencie, ktorá by mu bránila vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnícku starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste (napr. v byte chorého, v inom prirodzenom sociálnom prostredí osoby, ktorá vyžaduje poskytovanie zdravotnej starostlivosti). V prípade poskytovania zdravotnej starostlivosti na základe licencie L1A ide o tzv. „návštevnú službu“. Samotná skutočnosť, že prevádzkovateľ zdravotníckeho zariadenia, s ktorým lekár - držiteľ licencie L1A uzatvára dohodu/zmluvu, je povinný spĺňať podmienky ustanovené zákonom, medzi ktoré patrí aj vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia s oprávnením na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe lekára - držiteľa licencie L1A nijako nesúvisí. Skutočnosť, že držiteľ licencie L1A uvedenú licenciou nevyužíva, neznamená reálnu nemožnosť jej využívania. Na to, aby licencia L1A nebola oprávnením podľa § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení, by musela existovať objektívna nemožnosť vykonávať činnosť, ktorá nespočíva v konaní, resp. v nekonaní držiteľa oprávnenia.

Povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia sa viaže výlučne na osobu prevádzkovateľa zdravotníckeho zariadenia. Zánikom povolenia neprestane lekár, ktorý je držiteľom licencie L1A, spĺňať podmienky pre vydanie tohto druhu licencie. Splnenie predpokladov pre vydanie licencie L1A lekárom nie je naviazané na vydanie povolenia prevádzkovateľa zdravotníckeho zariadenia.

Skutočnosť, že lekár - držiteľ licencie L1A uzatvára súkromné zmluvy/dohody s prevádzkovateľom zariadenia, ktorý má vydané povolenie, nemožno chápať ako podmienku oprávnenia na výkon zdravotníckej praxe. Podmienky na výkon samostatnej zdravotníckej praxe musí lekár splniť na to, aby mu licencia L1A bola

vydaná (pred vydaním licencie L1A). Zmluvu/dohodu s prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia uzatvára následne, po tom, čo spĺňa podmienky na výkon zdravotníckej praxe, teda po vydaní licencie L1A.

Licenciu L1A nepotrebuje lekár v pracovnom pomere u poskytovateľa zdravotnej starostlivosti. Na výkon povolania lekára v pracovnom pomere Slovenska lekárska komora vydáva licenciu L1B.

Ak sa lekár rozhodne poskytovať zdravotnú starostlivosť ako fyzická osoba - podnikateľ vo svojom mene a na svoj účet vo vlastnom zdravotníckom zariadení [§ 4 písm. a) bod. 1 zákona č. 578/2004 Z. z.], v takom prípade je licencia L1B predpokladom na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie), ktoré vydáva ministerstvo alebo samosprávny kraj. Licencia L1B teda sama o sebe nie je oprávnením na vykonávanie činnosti, ktoré predpokladá ustanovenie § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31.12.2010 - takým oprávnením sa stáva len v spojení s povolením lekára - fyzickej osoby na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (ambulancie).

Pokiaľ si lekár na účely poskytovania zdravotnej starostlivosti založí spoločnosť s ručením obmedzeným, v takom prípade licencia L1C - licencia na výkon činnosti odborného zástupcu zdravotníckym pracovníkom v povolani lekárov, vydaná podľa § 68 ods. 1 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z., je predpokladom na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia touto právnickou osobou.

Je iba na vôli lekára, či popri žiadosti o vydanie licencie L1B, požiadajú aj o vydanie licencie L1A, a či sa rozhodne využiť obe licencie a poskytovať zdravotnú starostlivosť na základe oboch licencií. Držba licencie L1B ani vstup jej držiteľa do pracovného pomeru s prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia však nemá žiaden vplyv na právo držiteľa licencie L1A naďalej vykonávať samostatnú zdravotnícku prax.

Licencia L1C nie je oprávnením na vykonávanie činnosti, ktoré predpokladá ustanovenie § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. Ani držba licencie L1C nie je dôvodom zániku licencie L1A, a nie je ani prekážkou toho, aby lekár využíval aj licenciu L1A.

Licencie môže Lekárska komora dočasne pozastaviť alebo zrušiť z dôvodov a v rozsahu podľa § 73 a § 74 zákona č. 578/2004 Z. z.

Vzhľadom na uvedené držiteľ licencie L1A má postavenie (status) samostatne zárobkovo činné osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z.

Z uvedených dôvodov Veľký senát v konaní vedenom pod sp. zn. 1Vs/3/2019 dospel k záveru, že je potrebné sa odchyliť od záveru Veľkého senátu vo veci sp. zn. 1S/1/2019. Na prvú otázku, teda „či licencia L1A vydaná lekárovi na výkon samostatnej zdravotníckej praxe podľa § 10 ods. 2 zákona č. 548/2004 Z. z. má alebo nemá charakter oprávnenia na výkon činnosti predpokladaného v § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z.“, uvádza nasledovnú odpoveď:

Licenciu L1A (na výkon samostatnej zdravotníckej praxe) ako samostatné oprávnenie na výkon zdravotníckeho povolania podľa § 3 ods. 4 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti treba považovať za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z., na základe ktorého je lekár - držiteľ licencie L1A považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu na účely zákona o sociálnom poistení.

Vykonávanie zdravotníckeho povolania v pracovnoprávnom vzťahu lekárom, ktorý je držiteľom licencie L1B a ktorý je súčasne stále držiteľom licencie L1A, nie je prekážkou možnosti poskytovať zdravotnú starostlivosť aj na základe licencie L1A, a teda nie je dôvodom, aby držiteľ licencie L1A nebol považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z.“

40. Najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 1Vs 3/2019 zo dňa 24. novembra 2020 k otázke zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia z titulu oprávnenia na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení v znení platnom do 31. 12. 2010, citujúc §

14 ods. 1 písm. b), § 21 ods. 1 a 3, § 227 ods. 2, písm. a), § 228 ods. 1, 2, 3 a 7, § 233 ods. 6 zákona o sociálnom poistení, konštatoval:“Status samostatne zárobkovo činnnej osoby (ďalej aj „SZČO“) na základe licencie L1A nie je bez ďalšieho dôvodom vzniku, resp. trvania povinného poistenia SZČO, je však predpokladom vzniku alebo trvania takého poistenia.

V tejto súvislosti považuje Veľký senát za potrebné zdôrazniť, že ten istý lekár môže byť povinne poistený ako SZČO podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., či už na základe licencie L1A alebo/aj ako fyzická osoba - držiteľ licencie L1B na základe povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia; súčasne môže byť povinne poistený aj ako zamestnanec, prípadne aj ako iná SZČO uvedená v § 5 písm. a), b), d) až f) zákona č. 461/2003 Z. z.

Osobitný spôsob vzniku, resp. zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia (ďalej aj „povinné poistenie“) samostatne zárobkovo činnnej osoby upravuje ustanovenie § 21 ods. 2 až 4 zákon č. 461/2003 Z. z.

Trvanie a zánik poistenia lekára, ktorý je držiteľom licencie L1A, odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinný mať oprávnenie podľa osobitného predpisu (licenciu L1B), osobitne upravuje ustanovenie § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z.

Podľa § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z., účinnom od 01.01.2008 do 31.12.2008, povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. b) a c) dňom zániku týchto oprávnení, a samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. c) odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, ak od tohto dňa podľa svojho vyhlásenia nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c).

Držiteľovi licencie L1A v zmysle citovaného ustanovenia povinné poistenie môže zaniknúť z troch dôvodov. Prvým dôvodom je príjem v rozhodnom období nižší ako predpokladá ustanovenie § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. Druhým dôvodom je zánik licencie L1A, kedy povinné poistenie zanikne dňom zániku tejto licencie. Na zánik povinného poistenia držiteľa licencie L1A z tretieho dôvodu, teda z dôvodu vzniku pracovného pomeru sa vzťahuje ustanovenie § 21 ods. 4 písm. b), časť vety za spojovníkom „a“. To znamená, že z dôvodu vzniku pracovného pomeru u poskytovateľa zdravotníckeho zariadenia, v ktorom lekár musí mať licenciu L1B, môže povinné poistenie lekára ako SZČO z titulu držby licencie L1A zaniknúť iba vtedy, ak držiteľ licencie L1A splní svoju povinnosť podľa § 227 ods. 2 písm. a) a § 228 ods. 3 a 7 v spojení s § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. a pobočke Sociálnej poisťovne predloží vyhlásenie, že odo dňa vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c), teda že od uvedeného dňa nevykonáva činnosť na základe licencie L1A (t. j. samostatnú zdravotnícku prax).

Keďže zákon č. 461/2003 Z. z. výslovne vyžaduje podanie „vyhlásenia“ podľa § 21 ods. 4 písm. b), za splnenie tejto povinnosti nemožno považovať podanie Registračného

listu - odhlášky, z obsahu ktorého náležitosti vyhlásenia nevyplývajú.

Na účely § 21 ods. 4 v spojení s § 228 ods. 7 zákona č. 461/2003 Z. z. Sociálna poisťovňa vydala a na svojej webovej stránke zverejnila tlačivo „Vyhlásenie samostatne zárobkovo činnnej osoby, že od vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby, na ktorú má oprávnenie podľa osobitného predpisu.“ Z obsahu tohto tlačiva vyplýva, že sa týka samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 5 písm. c) zákona, ktorá vyhlasuje, že od vzniku pracovného pomeru ,t. j. „od“ túto činnosť nevykonáva a že toto vyhlásenie podáva ako súčasť Registračného listu FO - odhlášky z povinného nemocenského poistenia a z povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby z dôvodu zániku týchto poistení .

Povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie držiteľa licencie L1A teda môže zaniknúť tromi spôsobmi:

- podľa § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. dňom 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou (ďalej len „príjem z podnikania“) nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9 tohto zákona, alebo

- podľa § 21 ods. 4, časti vety pred písmenom „a“ zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom od 01.08.2006 do 31.12.2010 vždy dňom zániku licencie, alebo

- odo dňa vzniku pracovného pomeru s poskytovateľom zdravotnej starostlivosti, v ktorom na výkon činnosti je povinný mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, ak (v súlade s § 227 ods. 2 písm. a) a § 228 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. v spojení s § 21 ods. 4, časti vety za písmenom „a“ tohto zákona) taký lekár predložil pobočke Sociálnej poisťovne vyhlásenie, že od vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c) tohto zákona.“

41. Vo vzťahu k skúmaniu pôvodu príjmov poistencov - lekárov, najvyšší súd v predmetnom rozhodnutí uviedol, že takúto povinnosť žalovanej nemožno vyvodiť zo žiadneho ustanovenia zákona o sociálnom poistení. Žalovaná v rámci zisťovania podkladov pre rozhodnutie o vzniku alebo zániku povinného poistenia vychádza z oznámenia Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky podľa § 233 ods. 6 písm. a) zákona o sociálnom poistení, resp. z výpisu z daňového priznania podľa § 228 ods. 1 a 2 tohto zákona. Z uvedeného vyplýva, že zákonodarca nezveril takúto právomoc Sociálnej poisťovne, a preto nemôže prešetrovať príjmy poistencov, a pri svojej činnosti vychádza výlučne z podkladov, ktoré zabezpečuje Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky. Zároveň kasačný súd v zmysle rozhodnutia najvyššieho súdu dodáva, že „Sociálna poisťovňa nie je povinná skúmať, aká časť z týchto príjmov je čisto z činnosti na základe licencie L1A, ktorá okolnosť je pre posúdenie vzniku alebo zániku poistenia podľa § 21 ods. 1 právne irelevantná. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že aj v prípade, ak príjmy z podnikania vykonávaného podľa osobitných predpisov sú nižšie, ale v súčte s iným príjmom zo samostatnej zárobkovej činnosti, napr. zo živnosti sú v súčte vyššie ako predpokladá ustanovenie § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., poistenie vznikne, resp. trvá naďalej“. Záverom je potrebné uviesť, že ak „lekár v daňovom priznaní priznal príjmy, považované za príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou, ide vždy o príjem SZČO a nie je právne významné, či tento príjem fyzická osoba dosiahla z titulu jej statusu podľa § 5 písm. c) alebo aj podľa § 5 písm. a), príp. písm. b) alebo d) zákona o sociálnom poistení v znení platnom do 31. 12. 2010.“

42. Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení č. k. IV. ÚS 610/2021-22 zo dňa 30. 11. 2021, ktorým odmietol ústavnú sťažnosť proti uvedenému rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č.k. 1Vs 3/2019 zo dňa 24. novembra 2020, konštatoval: „Podľa názoru ústavného súdu napadnutý rozsudok nie je možné považovať za zjavne neodôvodnený ani za arbitrárny, teda taký, ktorý by bol založený na právnych záveroch nemajúcich oporu v zákone, resp. popierajúcich podstatu, zmysel a účel v predmetnom konaní aplikovaných ustanovení právnych predpisov. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu zo strany všeobecného súdu je možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Z ústavnoprávneho hľadiska preto nie je dôvod na spochybnenie záverov napadnutého rozsudku, pretože sú dostatočne zdôvodnené, aj keď s takým zdôvodnením sťažovateľ nesúhlasí a využíva dostupnú inštančnú možnosť tieto závery vo svoj prospech „prebit“, nie však na podklade využiteľnom pre ústavnú sťažnosť. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu je teda ústavne udržateľný. Ústavný súd opätovne pripomína, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré zákon zveril najvyššiemu súdu (bod 22 odôvodnenia tohto rozhodnutia), a preto ak všeobecné súdy zaujímajú vo vzťahu k určitej otázke rôzne právne názory, nemožno v takomto postupe vidieť porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže zaujatie stanovísk k výkladu zákonov a iných než ústavných predpisov je vo výlučnej kompetencii najvyššieho súdu (m. m. IV. ÚS 426/2018).

Tu je potrebné osobitne zdôrazniť, že zjednocovanie rozhodovania senátov najvyššieho súdu je (aj) vecou veľkého senátu príslušného kolégia tohto súdu. Po takom vyriešení určitej právnej otázky je určite z hľadiska právnej istoty nežiaduce, ak sa judikatúrny stav opätovne zmení bez zmeny pre rozhodovanie podstatného právneho predpisu. Zároveň však platí, že pokiaľ zákonodarca s postupom zmeny právneho názoru veľkého senátu o tej istej otázke následným rozhodnutím veľkého senátu v inom zložení výslovne počíta, ide o „poistku omylu“ a vyšší stupeň zjednocovacieho procesu na účel aplikačnej optimalizácie (k tomu pozri body 17, 19, 21 a 23 tohto odôvodnenia). Novo rozhodujúci sudcovia najvyššieho súdu nemôžu v predmetnej situácii svoj odlišný právny názor ignorovať a, naopak, postupujú ex officio, pričom taký ich zákonne súladný postup nemôže byť z hľadiska práva na súdnu ochranu neúspešnej strany v konaní v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy úspešne napadnutý ako ústavne nekonformný.

Sťažovateľom avizované (ako možné) neustále preklápanie riešenia dotknutej právnej otázky postupne sa lišiacimi rozhodnutiami veľkého senátu kolégia v inom zložení je eliminované mechanizmom prijímania stanoviska podľa § 21 ods. 3 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Ústavný súd teda v okolnostiach tejto veci dospel k záveru, že argumentácii sťažovateľa chýba ústavnoprávny rozmer, keď vo svojej ústavnej sťažnosti v zásade len polemizuje s právnymi závermi najvyššieho súdu a stavia ústavný súd do pozície ďalšej inštancie v rámci sústavy všeobecných súdov. Sťažovateľom uvádzané tvrdenia nijako nesignalizujú také pochybenia najvyššieho súdu, ktoré by vytvárali priestor pre možnosť vyslovenia porušenia označených práv sťažovateľa po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

Uvedené je dostačujúce na to, aby ústavný súd túto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže ich posudzovanie je viazané na vyslovenie porušenia označených práv a slobôd, k čomu v tomto prípade nedošlo.“

43. Rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky ako aj rozhodnutie veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je pre súdy záväzné.

44. Vychádzajúc z uvedeného a skutkových zistení, ktoré v danej veci potvrdili, že žalobkyňa aj po vydaní rozhodnutia Trnavského samosprávneho kraja č. j. TA/2005/1018 zo dňa 17. marca -2005, ktorým žalobkyni ku dňu 31. marca 2005 zrušil rozhodnutie o povolení prevádzkovať zdravotnícke zariadenie vydané Trnavským samosprávnym krajom č. j. TA/2004/3195 zo dňa 4. novembra 2004 v odbore oftalmológia s miestom prevádzkovania NsP K., I. A. K.. XX, bola naďalej držiteľkou licencie č. : L1A/TT/0035/05 vydanou Slovenskou lekárskou komorou na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárov v odbore oftalmológia a za predchádzajúce obdobie vykazovala príjem, Sociálna poisťovňa v oboch stupňoch rozhodla v súlade so zákonom o sociálnom poistení, keď rozhodla tak, že žalobkyni ako samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 1. júla 2006 a žalobkyni ako samostatne zárobkovo činnnej osobe zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. júna 2007, keďže v intenciách vyššie uvedeného názoru veľkého senátu najvyššieho súdu v spojení s rozhodnutím Ústavného súdu SR žalobkyňa ako držiteľka licencie L1A mala postavenie (status) samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení. V prípade žalobkyne ako držiteľky licencií L1A bola naplnená formálna aj materiálna stránka oprávnenia na výkon činnosti, pretože neexistovala žiadna vonkajšia prekážka nezávislá od jej vôle ako držiteľky tejto licencie, ktorá by jej bránila vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste. Skutočnosť, že žalobkyňa ako držiteľka tejto licencie L1A uvedenú licenciu nevyužívala, neznamena reálnu nemožnosť jej využívania. Na to, aby licencia L1A nebola oprávnením podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z., by musela existovať objektívna nemožnosť vykonávať činnosť, ktorá nespočíva v konaní, resp. nekonaní držiteľa oprávnenia.

45. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti kasačný súd kasačné námietky sťažovateľky, ktorými namietala nesprávne právne posúdenie veci správnym súdom v zmysle § 440 ods. 1 písm. g) SSP vyhodnotil ako dôvodné, keďže tieto námietky spochybnili vecnú a právnu správnosť napadnutého rozhodnutia správneho súdu. Z uvedených dôvodov kasačný súd podľa § 462 ods. 1 v spojení s § 440 ods. 1 písm. g) SSP rozhodnutie správneho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

46. V ďalšom konaní bude povinnosťou správneho súdu opätovne sa vecou dôsledne zaoberať, ustáliť zásadné otázky nastolené v konaní, vzťahujúce sa na prejednávajúcu vec, v ich intenciách posúdiť zákonnosť rozhodnutia a postupu žalovanej v spojení s rozhodnutiami a postupom prvostupňového správneho orgánu a to v súlade s názorom kasačného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí a vo veci opätovne rozhodnúť. Svoje rozhodnutie aj riadne a presvedčivo odôvodniť. V novom rozhodnutí vo veci samej rozhodne správny súd opätovne o nároku na náhradu trov konania vrátane o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP).

47. Toto rozhodnutie prijal kasačný súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.